

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pracoviště: Ústav translatologie FF UK
Diplomant: Bc. Krystsina Shyianok
Název práce: Советская эпоха в дневниках Яна Забраны. Комментированный русский перевод отрывков из: Забрана, Ян. Вся жизнь 1,2. Прага: Издательство «Торст», 1992.
Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D.
Konzultant: Ing. Mgr. Maria Molchan
Oponent: PhDr. Danuše Oganessianová, CSc.

Diplomová práce psaná v ruštině je věnována ruskému komentovanému překladu úryvků z deníků Jana Zábrany, které vyšly knižně pod názvem *Celý život 1,2*. K překladu si diplomantka zvolila úryvky z let 1948–1984, v nichž Jan Zábrana zaznamenává a hodnotí některé společenské jevy v tehdejší Československu, jež bylo zemí socialistického tábora a patřilo do sféry politického vlivu Sovětského svazu.

Diplomová práce obsahuje dvě hlavní kapitoly: text ruského překladu úryvků z knižně vydaných Zábranových deníků (část praktická) a komentář k tomuto překladu (část teoretická). Celkové stručné shrnutí a zobecnění poznatků je obsaženo v *Závěru* práce.

Pokud jde o část teoretickou, je třeba uvést, že *Komentář k překladu*, který sestává ze tří částí, je promyšlený, teoreticky podložený a reflektuje stěžejní problémy překladu. Jeho první a nejobsáhlejší část má název *Překladatelská analýza originálu*. Obsahuje podrobné informace o autorovi a jeho díle i o jeho životním postoji (srov. pojem „vnitřní emigrace“ a s ním spjatý citát v češtině na s. 49. Škoda jen, že není v této rusky psané práci uveden též v ruském překladu). Dále je pozornost věnována historii vydání knihy Zábranových deníků, specifickým zvláštnostem žánru memoárové literatury a zvláště její deníkové formy.

Při analýze výchozího textu (tj. úryvků zvolených k překladu) se diplomantka opírá o klasifikaci K. Nordové a pozornost věnuje jak extralingvistickým, tak intralingvistickým faktorům. V rámci extralingvistických faktorů zdůrazňuje v souvislosti s knižní publikací vedle role autora i důležitost jejího editora, definuje též potenciálního čtenáře knihy a při určování funkcí textu spojuje známý model R. Jakobsona s žánrovým přístupem k textu (s. 61). Část věnovaná intralingvistickým faktorům je zpracována velmi podrobně a zachycuje všechny důležité druhy překladatelsky relevantních zvláštností výchozího textu. Diplomantka si zde všímá tematiky a obsahu výchozího textu, jeho výstavby a podává jeho promyšlenou analýzu v rovině stylistické, lexikální, morfologické a syntaktické (rovina morfologická je ovšem v práci nepřesně označena jako gramatická, viz *Obsah a Komentář k překladu*, s. 70). Výhradu je třeba vyjádřit také k souslovím typu *советская действительность/ реальность* apod., která se v této části komentáře objevují ve zvýšené míře, přičemž jsou míněna nikoli ve smyslu *sovětská realita* jakožto *realita SSSR*, nýbrž ve smyslu *československá realita v období spojení s SSSR* (tedy v období *geopolitické dominance SSSR*). To činí text do místy nepřehledným a matoucím, srov. např. s. 68: *Объединяющей темой, которую можно назвать «рефреном» всех дневниковых записей Яна Забраны, является советская*

действительность. Užívání adjektiva *советский* v politicky nekorektních spojeních se vyskytuje v celém komentáři (viz dokonce *советская Чехословакия*, s. 98). V důsledku to pak bohužel vede i k chybným lingvistickým závěrům, kdy se například na s. 69 při analýze slovní zásoby výchozího textu uvádí, že česká slova jako *estébák*, *svazák* (dnes již české historismy) jsou „лексико-словообразовательные советизмы, которые создавались для обозначения советских реалий“ a že české zkratky *RVHP*, *OÚNZ*, *MUKL* jsou „советские акронимы“.

Druhá část komentáře nazvaná *Koncepce překladu* je teoreticky i z hlediska klíče k samotnému překladu částí stěžejní. Je to výborně zpracovaná část s přehledem již existujících překladů Zábrany knihy *Celý život* do jiných jazyků než do ruštiny, s pojednáním o dosavadní tradici ruského překladu spisovatelské deníkové prózy, s dobovými a sociokulturními interpretačními východisky pro samotnou předlohu a zejména s podkapitolou *Переводческие позиции*. Diplomantka v ní vychází z kandidátské disertace J. V. Garusovové a na základě takových postupů, jako je orientace překladu na výchozí nebo na cílovou kulturu, s níž souvisí míra uplatňování zejm. historizace, exotizace, modernizace, naturalizace a adaptace, si definuje svůj interpretační překladatelský přístup k Zábranově deníkové próze. V závěru druhé části komentáře pak pojednává o charakteru a funkcích doplňujících informací v překladu, z nichž sama ve svém překladu užívá vnitřní vysvětlivky, poznámky pod čarou a poznámky na konci textu.

Třetí, nejstručnější část komentáře nazvaná *Отдельные переводческие проблемы и способы их решения* má spíše ilustrativní charakter a prezentuje řešení obtížnějších jevů překladu, například intertextovosti, překladu hesel, výrazů cizího původu, termínů, reálií, jmen apod.

Pokud jde o praktickou část diplomové práce, tedy samotný překlad výňatků ze Zábrany knihy *Celý život*, lze jej celkově hodnotit jako adekvátní a zdařilý, splňující požadavky na překlad této autorské deníkové prózy. V překladu jsou sice místa, která by si zasluhovala upravit, není jich ale mnoho a znění některých z nich by mohlo být uvedeno na pravou míru již při obhajobě. Například: *pan autor* (s. 4), *partajní panstvo* (s. 17), ...*a trvá, trvá, trvá – chyba plyne z oslabené koheze* (s. 26), *bachorovitě mozky* (s. 25), *Oznámení cenového úřadu* (s. 27), *rozprášení kontrarevolucionáři* (s. 34), *život ve srabu a neštovicích* (s. 35), *transkripce příjmení Zdeněk Mahler*.

Diplomová práce má všechny požadované náležitosti, včetně obsáhlé bibliografie. Je prakticky i teoreticky přínosná a svědčí o tom, že diplomantka umí spojit teoretické znalosti o překladu s překladatelskými dovednostmi a že jí při práci s textem nechybí jazykový ani literární cit. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a v závislosti na průběhu obhajoby ji navrhuji hodnotit známkou výborně nebo velmi dobře.

V Praze dne 25. 01. 1916

PhDr. D. Oganješjanová, CSc.